

Delavska

PRAVICA

GLASILO

KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

S trdnim korakom v bodočnost

Največja rana današnjega človeškega rodu je njegovo materialistično gledanje na življenje. Od tu izvirajo vse posledice tako socialnega kot tudi duhovnega značaja. Materializem je odmaknil človeka od njegovega duhovnega gledanja na namen in pomen človekovega življenja. Z magnetično silo ga je potegnil k sebi, tako da današnji človek vidi vso svojo življenjsko srečo v lovu za materialnimi dobrinami tega sveta. In prav od tu izhaja človekovo odtujevanje od Boga in njegovih osnovnih zapovedi, ki so podlaga blagostanju človeštva. Zlato je zamenjalo človeške vrednote, ki izvirajo iz krščanstva in plemenitijo človeška srca, s svojo materialistično surovo silo, katera ne pozna ne usmiljenja in ne pravice. Zato pa imamo danes v gospodarstvu kapitalistični sistem, ki gre zgolj za dobičkom. Človek mu je le pridobitno sredstvo, kot stroj. In ta kapitalistični gospodarski sistem tira vse gospodarsko udejstvovanje na svoje železne tirnice, kateremu se mora, odkriti bodimo, prilagoditi vsak gospodarstvenik, če hoče, da bo uspeval. Seveda so med gospodarstveniki današnje dobe še posebni tipi, recimo jim izrodki, ki gredo preko vsake meje pravičnosti. Imamo delodajalce, ki sicer odtrgujejo svojim delavcem socialne dajatve, toda ko delavec oboli, zve, da ni bil niti zavarovan, ker je delodajalec enostavno odtrgani prispevek prisvojil sebi. Imamo minimalne mezde, ki so že same po sebi poseben znak časa. Oblast mora celo delavčevu mezdno pri današnjem gospodarskem sestavu določiti, da obvaruje delavca pred prevelikim izkoriščanjem od strani delodajalcev. Človek bi vsaj pričakoval, da bodo vsi delodajalci spoštovali to odredbo višje oblasti. Kaj še! Z vsemi silami se ji skušajo izogniti. Nekateri obrati so celo potom oblasti dosegli še posebne popuste pri itak že najmanjših določenih mezdah, drugi protestirajo in se pritožujejo na oblast, da se minimalne mezde morajo znižati, ker da jih naše gospodarstvo ne prenese. Pred časom smo pisali da je v najbližji ljubljanski okolici okoli 30 mojstrov, ki minimalne mezde nočejo izplačati svojim pomočnikom.

Na drugi strani pa vidimo, da so nekatera podjetja imela pred dviganjem draginje polna skladišča svojih izdelkov. Ko je draginja porasla, so se skladišča naenkrat izpraznila in je vsa zaloga šla v prodajo po novih cenah seveda z velikim dobičkom.

Draginja je porasla v zadnji dobi nad 50 odstotkov. Zvišali so se predvsem predmeti, katere nujno rabi vsak človek za svoje življenje. Vsakdo je zviševal svoje izdelke, kar je povsem razumljivo. Od industrijskih izdelkov, preko obrtniških do kmečkih pridelkov; vse je šlo s cenami navzgor.

Kdo je ostal zadaj? V precejšnji meri naš mali obrtnik, ki je moral zviševanje kolikor toliko prilagoditi socialnemu položaju svojih odjemalcev prav tako tudi naš podeželski kmeč, ki človek, predvsem pa delavec. Le-ta zadnji nima ničesar drugega prodajati kot delo svojih delovnih rok. Ta pa je v tem času okusil vso težo materialistične miselnosti današnje dobe. Tam, kjer ni delavstvo organizirano, okuša še danes mrzloti človeškega srca, tam pa, kjer je organizirano, se je moralo težko boriti in okusiti ves križev pot borbe za pravico, da si je

Družabni red in ljudska volja

Ko pregledujemo sistem sedanjega družabnega reda vidimo, da se ta pričenja na vrhu z gospodo in konča na kraju z berači in nemaniči. Pod pojem gospode ne mislimo lepo oblečenih gospodov in dam in ne vem kako elegantno, temveč vladajoči in posedujoči razred sedanje družbe na evropskem zahodu in jugovzhodu.

Posedovati večino gospodarske produkcije in ustvarjati individualistični in kapitalistični gospodarski sistem se pravi, vladati človeški družbi. Ta individualno liberalni kapitalistični sistem je podjarmil Evropo in jo danes drži v kleščah in stresa v bratomorni vojni, ko pošilja milijone ljudi drug proti drugemu brez posebnega cilja in namena. Tu gre samo za nadoblast vladajoče družbe in velekapitala, ki se ne more podrediti koristim celote, temveč vztraja le na koristih posameznika, računajoč na še bohotnejši razvoj na razvalinah, ki jih danes ustvarja. Vendar skoro lahko rečemo, da iz teh razvalin ne bo več vstal, temveč bo ostal pod njimi in bo pokopal tudi samega sebe, kajti segel je predaleč, od koder ne more več nazaj.

Ljudska volja ali če hočemo ljudsko hotenje je v velikem nasprotju z vsem današnjim kapitalističnim družabnim sistemom.

Glavni stebri in nosilci današnjega kapitalističnega družabnega reda se odražajo danes predvsem v kapitalističnem gospodarstvu, ki deli ljudi na posedujoče, ki so lastniki in delodajalci in reveže, ki so delojemalci. Sredine skoro ni in še ta se venomer bolj izgublja, v raznih diktaturah, ki so od zgoraj navzdol, v omejevanju osebne svobode revnega človeka in omejene svobode tiska.

Ljudska volja pa v velikem nasprotju teži danes po vseh stvarih, ki jih kapitalistični družabni red zatira. Ljudska volja je v konfliktu z vladajočo družbo in pričakuje spremembe, ki bo do korenin preuredila družabni red in ustvarila boljše pogoje za življenje.

Gospodarski sistem nam danes popolnoma zaslužuje človeka in ga postavlja v popolno odvisnost in pokorščino. Delovno razmerje bi moralo sloneti na medsebojni poštenosti, ne pa v absolutni pokorščini in odvisnosti. Delavcu je danes po raznih tovarnah vsiljen sistem, ki do kraja izčrpa

vsaj malo izravna svoj gospodarski položaj s potrebami časa.

Zato pa dela organiziranemu delavstvu veliko krivico, kdor mu danes očita, da je v borbi za svoj vsakdanji kruh, za svoj gospodarski obstoj, materialistično. Ta borba je v vsem svojem bistvu ne le upravičena, ampak tudi popolnoma v skladu z našimi krščanskimi načeli. Naloga krščanske delavske organizacije je tu predvsem ta, da to borbo v svojem osrčju plemeniti, da izvira iz osnovnih človeških gospodarskih in duhovnih nagnjov. Kajti tudi v borbi za svoj gospodarski obstoj človek ne sme posuroveti, poznati mora določene zakone, ki gredo skupnosti v korist in ne le posamezniku. Nešteto družin je v taki delavski borbi prizadetih, nešteto otrok, katerih vzgoja telesa in duha je odvisna od uspehov prave in plemenite delavske borbe za gospodarski obstoj delavskih družin.

Velika je dandanes revščina med delovnim ljudstvom. Razne, skoraj bi

njegove fizične in duševne sile, poleg tega ga pa veže še v popolno odvisnost v gospodarskem in političnem življenju. Kulturno se pa ne more udeleževati, ker za to nima skoro nobenih možnosti. Racionalizacija ali smoterno delo upošteva samo koristi podjetnika, t. j. tovarne, nič pa koristi delavca. Produkcijo se povečava, toda z njo se vedno bolj obremenjujejo tudi fizične in duševne zmoglosti delavca. Delavski zaslužki se s povečano storitvijo ne zvišajo, temveč se ustvarjajo novi sistemi dela, ki obremene delovne moči do skrajnosti. Razni akordi in premijski sistemi so dovolj zgovoren dokaz zato. V zadnjem času so začela celo razna podjetja, ki so pognala delavsko zmogljivost do viška, akordne postavke ukinjati in delavstvu plačevati manjše urne mezde, zraven pa zagrozila, da bo vsak odpuščen, ki ne bo dosegel akordne storitve. Navedel bi lahko več primerov te nove racionalizacije dela in obratov, ki upošteva samo koristi kapitalizma, ne upošteva pa ljudskih potreb, ki so jim čisto postranskega pomena.

Pred časom so časopisi mnogo pisali o normalizaciji našega gospodarskega življenja in o načrtnem gospodarstvu. Vršila se je tudi anketa pri Zbornici za TOI, kateri so prisostvovali odločilni predstavniki naših gospodarskih krogov in tudi mnogi razumniki. Vendar pri pregledovanju referatov in po pisanju časopisov vidimo, da so gospodje gledali vso stvar zgolj s pridobitnega stališča, upoštevali samo koristi in prospeh delodajalcev. Produkcija se bo povečala, čas bo še lepše in koristneje izrabljen, izvesti je potrebno te in one reforme itd. Vse to se bo izvajalo na ramah slovenskega delavca. Kako bo pa delavec vse to doprinesel pa ni nihče povedal. Res je, da so se povečini izboljšale plače, toda delavec od tega nima nič, še celo slabše živi kakor prej, ker so se življenjske potrebe za še enkrat toliko podražile.

Vse ta gospodarski sistem je proti ljudski volji, ki ne prinaša potrebnih koristi in blagostanja ljudskim množicam, čeprav le te ustvarjajo blagostanje temu gospodarskemu redu.

Vzporedno z vedno večjo odvisnostjo delovnega človeka do svojega gospodarja v socialnem pogledu koraka tu-

rekli vsakdanje nabirke, bodisi po mestnih ulicah ali po deželi, nam to dokazujejo. Otroci prezebrajo, mladina od ljudske šole do univerze strada, prav tako tudi obrtniška in trgovska mladina. Veliko se trudijo razne Vincencijeve konference, Elizabetne društva, da vsaj malo omilijo revščino današnjega človeka. Vse ta trud, ki je vse hvale vreden, nam dokazuje, da utripajo še mnoga krščanska srca v naši sredini, toda da bi se omililo gorje pri jedru, ne morejo ničesar napraviti. To pa je odvisno le od delovnega ljudstva, če si bo znalo priboriti v težki borbi z gospodarskim kapitalističnim sestavom pod božjim soncem tisto nujno pravico do vsakdanjega kruha, ki mu gre po vseh božjih in človeških pravicah.

Z dvigom blagostanja delavskih množic, z dvigom njegove duhovne osebnosti, da je tudi delavec prav tako vreden član človeške družbe kot njegov delodajalec, bomo delavstvo pri-

di vedno večja ovira osebne svobode, ki je temelj urejenih razmer. Ko človek ne bo samo suženj kapitala, temveč tudi enakopraven član družbe, tudi ne bo take odvisnosti. Kapitalistični družabni red zelo preračunano vodi ves družabni red in mu je zatrenje osebne svobode in vsakega samostojnega pokreta najnujnejše sredstvo za absolutno nadvlado. Le s pomočjo brezobzirnega zatiranja osebne svobode je bilo mogoče Evropo pahnuti v eno najstrašnejših vojsk, ki se je pred dobrim letom začela.

Kar je ljudskega in diši po osebni svobodi posameznika in široke družbe, je v kali zadušeno ali pa vsaj onemogočeno in obsojeno na bedno životarjenje.

„Delavska pravica“ mora priti v vsako zavedno slovensko delavsko družino!

Posledice vse te birokratizacije so danes več kot jasne. Odgovor na to je vojna. Vojna, ki divja brez konca in kraja, ki razplamteva zdaj na severu zdaj na jugu in povsod so udeležene v tej igri ljudske množice. Vse to se bo končalo in danes vemo, da se vse maščuje, kar se stori proti ljudski volji in proti ljudskim koristim. Delovni človek prav gotovo nima koristi klati se zaradi raznih intrig, ki jih je spretno razpletel velekaptalizem. Eno pa je pri tem, svetovna pozornica se čisti, in danes je vkljub vsemu precej čistejša kakor je bila pred leti. Treba je velikih dogodkov, da prevrnejo stare in preživle ideje v nove boljše oblike. Svetovne pozornice danes niso mogli urediti nekateri, ker so jo urejali proti ljudski volji in brez ljudstva. Ljudstvo pa bo končno le tisto, ki bo uredilo svet po svoji volji. S. K.

peljali k višjim vzorom življenja. Le v teh vzorih bo končno delavstvo našlo samega sebe, našlo pa tudi pravi smisel svojega lastnega življenja. In če v današnjih razburkanih časih iščemo nosilca bodočih lepših dni, ga bomo našli samo tu in nikjer drugod. Zato pa moramo, sproščeni vsake materialistične miselnosti, z globokim idealizmom, z močno vero v srcu in z ljubeznijo objeti simbol dela, to je edinega vira človeškega blagostanja, delovnega človeka, in mu pomagati, da se svobodno razvija v gospodarskem in duhovnem procvitu vsega našega naroda. S. Z.

Za vsa navodila in informacije glede volitev delavskih in nameščenskih zapnikov za leto 1941, se obračajte na svojo matično centralo Jugoslovansko strokovno zvezo.

O Krekovem duhu

Zveza Združenih delavcev je ob petletnici svojega obstoja utemeljevala svoje rojstvo in svoje delovanje predvsem s tem, da je prevzela Krekovega duha in njegovo dediščino, kar da je oboje zatajila JSZ.

Zaradi tega je potrebno, da spregovorimo nekoliko o duhu dr. Janeza Ev. Kreka. Tega ne delamo iz želje ali potrebe, da se branimo ali zagovarjamo pred ZZZ. To priliko porabimo le zaradi tega, da nanizamo nekaj misli o dr. Kreku, ko obhajamo 75-letnico njegovega rojstva; čitatelji, zlasti pa naši somišljenci, naj pa sami presodijo, kako je s trditvijo ZZZ, ki hoče biti dedinja duhovnih vrednot dr. J. Ev. Kreka.

Večkrat sem premišljeval, katera poteza dr. Krekovega značaja je bila najbolj izrazita. Presodil sem, da je postal dr. Krek velik zaradi svojega globokega krščanstva in zaradi svoje velike ljubezni do malega človeka.

Dr. Krek je bil globokoveren. Te svoje čednosti ni kazal na pobožnjaški način, skrival jo je. Kdor ga ni poznal natanko, bi celo dvomil o tem. Poznavalcu pa spričuje ravno ta okolnost Krekovo globoko vero. Ni je obešal na veliki zvon, čuval jo je v svoji duši.

Toda njegova dela so pričala o njej. Malo kateri javni delavec, politik pa sploh ne, je spravil svoje delovanje v sklad s svojim prepričanjem, odnošno z načeli, na katere je naslonil svoje delovanje tako popolno kot dr. Krek. Sedaj po tolikih letih se še bolj vidi, kakor za časa njegovega življenja, kako je bilo pri njem vse harmonično. Ni poznal ne laži, ne prevare.

V javno delovanje ni šel zaradi osebnih koristi ali zaradi osebne časti. Saj je obče znano, kako se je branil celo cerkvenega odklikovanja. Odklikovanja sicer ni zavrnil, da ne bi žalil, toda posluževal se ga ni nikoli. Za njega ni eksistiralo. Nastopil je le zaradi malega človeka — zaradi kmeta in delavca.

Trudil se je, da bi ustvaril resnično krščansko družbo, v kateri bi vsi stanovni delovali harmonično. Zlasti se je trudil, da bi osamosvojil delavca ter kmeta po strokovni organizaciji in po združništvu. Toda harmonije stanov ni pojmoval tako, da bi bila le na papirju, ampak da bi bili vsi stanovni dejansko enakopravni, vsak na svojem področju popolnoma samostojen. Politika je sicer želela bolj formalne samostojnosti. To je dr. Krek dobro vedel in čutil. Zaradi tega je izdelal poseben osnutek, ki naj bi vodil življenje krščanske družbe. V tem osnutku

je poudaril, da morajo biti delavske organizacije svobodne in neodvisne od politike.

Dr. Krek se je dobro zavedal, da bi mogla delavska strokovna organizacija le pod takimi okoliščinami vršiti svojo nalogo. Metode politike dobro poznamo. Moč meščanske politike je edino v medsebojnem sovražstvu pripadnikov političnih strank. Takrat je bilo to merilo sicer manj izrazito kot danes. Može: dr. Krek, dr. Žitnik in drugi so se iskreno trudili, da bi bilo manj rovtarstva v politiki. Vendar pa niso uspeli popolnoma. Danes ni nobenih takih ovir več.

Pa že za časa dr. Kreka je politika stavila delavski strokovni organizaciji take ovire, da bi svoje naloge ne mogla vršiti, če bi prišla v popolno odvisnost politične stranke. Dr. Krek je hotel, da naj bi bila kršč. delavska strok. organizacija glasnica in dejanska izvrševalnica delavske enotnosti.

Kolikokrat je poudarjal na sestankih in v člankih, da je medsebojna borba strokovnih organizacij po načinu političnih strank za delavstvo kvarna, da mora biti delavstvo v svojih zahtevah enotno. Zato ni nikoli odklanjal roke za skupno sodelovanje z zastopniki drugih strokovnih organizacij. Se več. Ravno zaradi te ideje je nastala Jugoslovanska strokovna zveza. Ideja delavske vzajemnosti in enotnosti naj bi se ponesla na ves slovanski jug. Ta ideja je bila v dr. Kreku tako močna, da si je upal ustanoviti JSZ celo pod Avstrijo, ki je zelo ostro čuvala nad vsemi takimi pojavi.

Dr. Krek je bil ves krščanski in delavski. Zato je sovražil kapitalizem, zavedal se je, koliko krivice je v velikem premoženju in bogastvu. Znano je njegovo geslo: **Ko umrem, sem rajši dolžan pet goldinarjev, kakor pa da bi imel pet goldinarjev premoženja.**

Dr. Krek pa ni bil samo dosleden javni delavec, ampak tudi dosleden duhovnik. V tej njegovi doslednosti je prav za prav temeljilo vse njegovo delovanje: Popolna skladnost njegovega življenja z dejanji, usmiljenost do trpečih, preziranje premoženja, skromnost, ponižnost, brezobzirna doslednost.

Tudi tega ne smemo pozabiti: Dr. J. Ev. Krek je bil demokrat brez pridržka, zlasti je bil proti vsakemu nasilju nasproti malemu človeku.

Le nekaj pripomb v duhu dr. Kreka, v tistem duhu, zaradi katerega nam je še danes tako blizu, še ves živ; po tistem duhu, ki mora in tvori še danes program pošteni delavski strokovni organizaciji.

O protikrščanskih metodah JSZ

Na slavnem sestanku delavstva Stora, s katerim je otvorila ZZZ ofenzivo proti JSZ, so padle tudi besede, češ da se poslužuje JSZ protikrščanskih metod, ker je baje neki govornik dejal, da je najbolje, da se za neorganizirane nič ne posreduje pri podjetju.

Da ne bo v tem pogledu nejasnosti, poudarimo, da bi za neorganizirane nikoli ne posredovali, ko bi bilo to možno.

Seveda se to ne da izvesti iz dveh razlogov:

1. Vsaka strokovna organizacija mora stremeti za tem, da so v vsakem podjetju delovne razmere in delovni pogoji urejeni čim enotneje. Zaradi tega so sadovi bojev in naporov strokovne organizacije deležni tudi neorganizirani.

2. Podjetje samo ne bi hotelo, da bi bili prikrajšani neorganizirani. Saj so taki delavci prav za prav njegovi zavezniki. Svojih zaveznikov pa noče pustiti na cedilu. Ne iz ljubezni do organiziranih, ampak zaradi tega, ker so mu koristni. Saj ravno neorganizirani delavci ruši enotnost delavstva v tovarni in slabi njegovo udarno silo.

Vprašanje pa je, če je tako stališče delavske strokovne organizacije v resnici protikrščansko. Protikrščansko bi bilo zopet iz dveh razlogov:

1. Če bi bil prizadet nepoučen o načinu uveljavljanja delavstva v obratih in na kakšen način se more najuspešneje uveljaviti in braniti svoje pravice.

2. Če bi bil tako reven, da ne bi mogel plačevati določene članarine.

Kar se tiče prve točke, ni vredno izgubljati besed. To vprašanje je že tako obdelano, da ne more biti govora o nepoznanju položaja.

Tudi članarina ne more biti mero-dajna, da se kdo ne organizira. Saj je

znano, da so člani, in sicer zvesti člani strokovne organizacije ravno tisti delavci in delavke, ki žive le od dela svojih rok. Neorganizirani so pa tisti, ki imajo dobro postlano bodisi že od doma bodisi zaradi boljšega položaja v tovarni.

Zakaj se tudi taki ne organizirajo?

Zopet največ iz dveh razlogov:

1. Iz egoizma. Menijo tako: Če strokovna organizacija kaj doseže, bomo deležni uspeha tudi mi. Torej če smo neorganizirani, ne izgubimo ničesar. Poleg tega pa jim ni treba plačevati članarine in tudi pri gospodih iz vodstva so dobro zapisani.

2. V sporazumu z vodstvom podjetja kot njegovi zaupniki, ali na komando kake politične osebe ali pa oboje: Prste ima vmes podjetje in politika.

V vsakem primeru je delavstvo upravičeno, da smatra neorganizirane delavce in delavke za svoje sovražnike in izdajalce delavske skupnosti.

Ker so dotični gospodje nastopali pod firmo krščanske delavske strokovne organizacije, bi jih opozorili, da naj preštudirajo papeževi okrožnici Rerum novarum in Quadragesim anno, zlasti pa Rerum novarum, pa bodo prišli — če bodo hoteli resnično sprejeti — do spoznanja, da je vsak delavec tako rekoč pod vestjo dolžan, da je organiziran in da se po organizaciji bori za svoje pravice, in sicer v podjetjih in v javnosti.

Blagajniki! Bloke za obrambni sklad čim prej vnovčite in zbrani denar nakazite centrali.

Do homo mogli zaključiti račune za leto 1940., poskrbite, da dobi centrala čim prej obračune in članarino za mesec oktober, november in december leta 1940.

Strokovna poročila

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov za leto 1941

V smislu § 11. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi s členom 2. »Navodil ministrstva socialne politike za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov« (ZR br. 11.979-IV z dne 23. XII. 1927, objavljenih v 296. številu »Službenih novin« od 29. XII. 1927) se morajo vsako leto v mesecu januarju vršiti volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Na podlagi tega imajo delavci in nameščenci, zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih) voliti za leto 1941. svoje zaupnike.

Zaradi tega se objavlja, da odredijo Zakon o zaščiti delavcev, navodila za volitve in Poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov glede volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov sledeče:

Delavski in nameščenski zaupniki, kakor tudi njih namestniki se volijo redno v mesecu januarju vsakega leta.

Volitve se imajo vršiti z neposrednim tajnim glasovanjem po kandidatnih listah (proporčni volilni sistem).

Številni delavskih zaupnikov se ravna po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer takole: V podjetju, v katerem je zaposlenih:

1. do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;
2. od 21 do 50 delavcev volijo ti največ tri zaupnike;
3. od 51 do 100 delavcev volijo ti največ štiri zaupnike;
4. od 101 do 150 delavcev volijo ti največ pet zaupnikov;
5. od 151 do 450 delavcev volijo ti največ šest zaupnikov;
6. če je več kakor 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več nego 16 zaupnikov.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameščencev, smejo tako delavci kakor tudi nameščenci voliti svoje posebne zaupnike.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega zaupnika nameščenci.

Če je podjetje sestavljeno iz več samostojnih oddelkov, sme izvoliti vsak oddelke posebne zaupnike; vendar pa ne sme biti skupno število teh zaupnikov večje nego število zaupnikov in njih namestnikov, ki je določeno za isto podjetje.

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitev zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico imajo ob pogoj, da uživajo državljske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola, zaposleni v podjetju.

Mandat izvoljenih delavskih in nameščenskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov traja eno koledarsko leto. Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, kakor tudi njih namestnikov izvajajo volilni odbori.

V tistih podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor in izvedejo nove volitve po teh navodilih.

V tistih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov, ali kjer so vsi zaupniki izgubili mandat,

izvede volitev poseben volilni odbor. Ta volilni odbor sestavljajo najstarejši delavci dotičnega podjetja, ki jih mora biti toliko, kolikor je zaupnikov, ki se volijo v dotičnem podjetju. Poznejše volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov izvajajo delavski in nameščenski zaupniki sami, ki jim je mandat potekel.

Volilni odbor ne sme imeti manj kakor tri člane. Potemtakem se mora volilni odbor v podjetjih, v katerih se ne voli več zaupnikov kakor dva, izpopolniti izmed delavcev, ki so najdalje zaposleni v dotičnem podjetju.

Volitve se lahko izvrše po skrajšanem volilnem postopku, če se zedinijo za tak postopek zainteresirane strok. organizacije delavstva in podjetnik in če pristanejo na ta sporazum tri petine delavcev dotičnega podjetja, ali po rednem postopku, predpisanem v »Navodilih za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov«. Natančna navodila o postopku v obeh primerih bodo dobili zainteresenti na zahtevo pri JSZ v Ljubljani.

Po volilnih odborih se imajo vršiti volitve zaupnikov v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih), ki zaposlujejo najmanj 10 delavcev — nameščencev, brez ozira na to, komu pripadajo, ali privatnim osebam ali javnim telesom ali se opravljajo stalno ali začasno ali obstoje v obliki glavnih ali postranskih podjetij, ki se upravljajo vzporedno z drugimi podjetji, kakor tudi ali funkcionirajo v obliki popolnih samostalnih podjetij ali pa kot sestavni del poljedelskih in šumskih gospodarstev.

Zoper nepravilnosti med volitvijo se sme prizadeti pritožiti v smislu »Navodil« na bansko upravo (Inspekcijo dela) in ministrstvo socialne politike.

Stroške, ki izvirajo iz volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov in njih namestnikov, nosi Delavska zbornica.

Zastopniki Delavske zbornice in Inspekcije dela smejo v smislu »Navodil« prisostvovati glavnemu volilnemu postopku.

Prestopki članov volilnega odbora, delodajalca in drugih oseb proti »Navodilom« ali zakonu so kaznivi.

Delovanje zaupnikov je z zakonom zaščiteno, pod nadzorstvom pristojne Inspekcije dela in predpisano s Poslovnikom o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov, katerega je ministrstvo socialne politike predpisalo na podlagi § 116. zakona o zaščiti delavcev (ZR. br. 890 IV z dne 23. XII. 1927, objavljeno v 296. št. »Službenih novin« z dne 28. XII. 1927).

Delodajalci ne smejo odpuščati in preganjati delavskih in nameščenskih zaupnikov zaradi vršitve njih dolžnosti po odredbah zakona o zaščiti delavcev in Navodil za volitve in Pravidnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Po ves volilni material in informacije o volitvah obratnih zaupnikov se obračajte na centralo JSZ, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22-I. Vse prijave novoizvoljenih obratnih zaupnikov pošljite centrali JSZ, da jih ta predloži oblasti.

Nezakonite razmere v tovarni „Atama“ v Mariboru

Med mariborskim delavstvom je dobro znana tovarna svila »Atama« v Košakih. Tudi drugo delavstvo dobro pozna to tovarno, če drugače ne, vsaj po razmerah, ki vladajo v njej. V tej tovarni se niti malo ne upošteva delavska socialna zakonodaja. Nešteto je primerov, ko tovarna zaposli delavke kot učenke, ki ne prejemajo nobene plače. Vsaj v velikih primerih se je to zgodilo in je ekspozitura JSZ v Mariboru že dostikrat posredovala. Lahko navedemo tudi imena teh delavk. Odpušči in izmenjava delavstva so na dnevnem redu. Kakor hitro se delavec zave svojih pravic, že tudi obenem postane žrtev svojega lastnega pravilnega prepričanja. Gonilna sila vsemu temu početju je delovodja g. Keller, inozemec, po rodu sudetski Nemec, z raznimi oprodami, izgubljenimi delavskimi dušami, ki mu v poželjivosti do iz-

boljšanja svojega lastnega položaja slepo sledijo, da delavstvo izdajajo. Ta g. delovodja se je zaradi nekkih prestopkov moral že zagovarjati pred sodiščem. Nekaj teh prestopkov se nanaša na narodni in državni čut delavcev. Ker se mu je posrečilo dokazati, da je zaveden Čeh, se je kazni izmuznil. Izve se pa, da je zadnje čase zopet spremenil svoje narodno naziranje s tem, da se je včlanil v neki tuji organizaciji, ki nima ničesar skupnega s češkim narodnim mišljenjem.

V času, ko je delovodja g. Keller imel opravka z našim sodiščem, se je oglašil v pisarni ekspoziture JSZ v Mariboru z namenom, da bi se delavstvo tovarne »Atama« organiziralo v JSZ. Delovodji g. Kellerju so rekli, da JSZ nikakor ne more sprejeti v organizacijo delavstva, ako mu to priporoča vodstvo podjetja. Kaj je g. delovodja

takrat mislil, je drugo vprašanje. Resnica je, da je g. delovodja od strani banske uprave prejel odlok, s katerim se mu prepoveduje nadaljna zaposlitev v naši državi. G. delovodja se še danes nahaja v tovarni »Atama«. Radovedni smo, kje je vzrok, da se odlok banske uprave še do danes ni izvedel. Med časom se je iznova pričelo preganjati delavstvo. Na dnevnem redu so zopet odpusti. Po nekih poizvedbah nam je znano, da bo vse staro delavstvo odpuščeno. Zakaj, je drugo vprašanje. Skoraj gotovo zato, ker se je moral g. delovodja zaradi nedovljenih dejanj zagovarjati pred sodiščem. Ali pa je vzrok ta, ker so ga pričeli preganjati. Iz maščevanja so tudi nastale velike kazni, ki jih delavstvo prejema. Zelo potrebno bi bilo, da bi pristojna oblast poizvedela, v kateri fond se kazni stekajo in v katere namene. Delavstvo si prav lahko misli, da denar od kazni prejema nek ljudje kot nagrado.

Ako bi hoteli navesti še vsa druga dejanja, ki niso v skladu z zakonom, bi morali še marsikaj navesti. Resnica je, da mora vse to delavstvo prenašati zaradi tujca, ki na tak način izrablja našo gostoljubnost.

Z zadnjo uredbo o minimalnih plačah bi moralo delavstvo prejemanj 4,75 din na uro. Tudi tega ne dobi, ampak samo 4,50 din na uro, kakor je to gospod delovodja sam izjavil. Čisto gotovo pa je, da delavstvo, ki je v veliki večini plačano v akordu, še tega ne zasluži. JSZ je to dobro vedela, zato je hotela od delavcev dobiti točne podatke, na podlagi katerih bi se izvršilo

posredovanje, seveda s konkretnimi dokazi kar je glavno. Potreben je bil sestanek, katerega je JSZ hotela sklicati z letaki, kakor tudi z osebnim stikom. Letak je tudi dobil delavec, ki se šteje za stoodstotnega prijatelja g. delovodje. Ta delavec zavzema v javnem političnem življenju za okraj Košaki zelo važno funkcijo. Na ta način je dobil letak tudi g. delovodja, ki se je zaradi tega zelo razburil. Posledica tega je bila, da se delavstvo ni upalo priti na sestanek iz bojazni za svoj vsakdanji kruh.

In glej čudo, kar na lepem pade gospodu delovodju zrela misel v glavo, da bi bilo vendar dobro, da se delavstvo organizira. Najbolj kočljivo je mogoče bilo vprašanje, katera organizacija bi bila najboljša, ko so pa kar štiri. Tudi v tem pogledu ni zadosti zaprek. Gospodje že vedo, katera je prava, zato so to vprašanje dokaj hitro rešili. Izvedeli smo, da se je neki večer zglasil gospod od organizacije, ki si na papirju prilasča absolutno večino med slovenskim delavstvom. Tudi se ni izobčena iz slovenskega občestva. Ustavili so se stroji in sklicano je bilo zborovanje. Popolnoma po sistemu, kakršnega si pri nas že dolgo časa želijo nekateri ljudje. Skratka od strani delovodje je bil storjen na delavstvo pritisk, da se organizira, kakor to on zahteva.

Vse to smo navedli zaradi tega, da delavstvo spozna bridkosti nekaterih delavcev in način ravnanja predpostavljenih. Je to pač zrcalo današnjih dni. Najlepša podoba v tem zrcalu je organizacija, ki v takih razmerah gre

na klic vodstva podjetja delavstvo organizirati. Ali more delavec imeti še kaj zaupanja v delavsko gibanje, ko sliši polna usta usmiljenja in socialnih besed, ki so pa samo fraze, nič pa ni dejanj. Daleč je prišlo slovensko delavstvo. Razočarano nad besedami vzvišenih idej gleda, kako se vse izrablja v borbi proti delavcu. To zaen-

krat. Delavstvo pa, ki bo te vrste prebiralo, naj presodi samo, dobro naj premisli, katera organizacija je, ki si je upala storiti tak usodni korak. Posebno to velja za mariborsko delavstvo. Držimo se starega slovenskega izreka: »V teku dogodkov nam postane vse jasno.«

Do naših krajev

Tečaj JSZ v Kranju

Delavstvo, organizirano v JSZ v Kranju, je sklenilo prirediti strokovni tečaj, na katerem se bo spoznalo s položajem delavstva in se izobrazilo za bodoče strokovno delo. S tečajem smo že pričeli in se je vršilo v nedeljo 8. decembra prvo predavanje. Predavati bi moral predsednik JSZ tov. Zmer Sr., ker pa je obolel, je namesto njega prišel tov. Stane Kovač. Delavstvo je s svojo udeležbo dokazalo, da se živo zanima za strokovno akcijo in da z zaupanjem gleda na svojo JSZ. Največ je bilo tovarišev in tovarišic, ki so zaposleni v tekstilni industriji, in sicer iz tovaru Jugobruna in Inteks.

Organiziranih bo še več predavanj, na katerih se bo obdelal celoten položaj delavstva in tudi socialne zakonodaje. Delavstvo naj se tudi v bodoče marljivo udeležuje vseh predavanj, ker to bo samo v našo korist.

Tovariš Kovač je govoril o »Strokovni organizaciji in pomenu JSZ v sedanjem času«. V svojem govoru je nakazal, da le tisto delavstvo, ki ima svojo močno delavsko skupnost, more urediti svoje delovne razmere nasproti podjetju in kljubovati raznim kapitalističnim manevrom, ki jih ta uprizarja proti delavstvu. Delavstvu je bil vsiljen razredni boj, ker je kapitalizem čisto določeno razdelil ljudi na dve polovici in naredil umetno razliko, ki ni naravna in ki samo razdvaja. Delavstvo je moralo ta razredni boj sprejeti, da si zagotovi najosnovnejše pravice do življenja. Veliko revščine, slabe delovne razmere, kratenje človeških pravic, omejevanje osebne svobode, svobode združevanja in kršitev socialne zakonodaje, vse to so dovolj veliki dokazi, da mora delavstvo voditi borbo za dosego boljših razmer. Kranjsko delavstvo danes zopet dobiva zaupanje v svobodno delavske organizacije in se organizira v svoji JSZ. Uspehi, ki jih po organizaciji doseže, so tudi vidni. Zgraditi je treba le še močnejšo delavsko skupnost. JSZ je vodila letos nad 60 mezdnih akcij in jih uspešno zaključila, delavstvo svoji JSZ zaupa, ker je to samo delavska strokovna organizacija, ki hodi ravno delavsko pot. Za delavstvo v Kranju je nujno potrebno, da si ustvari svojo delavsko skupnost, ker postaja Kranj eno najvažnejših industrijskih središč. Kljub vsem težavam in zaprekam, ki se stavlja JSZ, bo ta še naprej nemoteno delala, da se izboljšajo delovne razmere slovenskega malega človeka, da pride do svojih najosnovnejših pravic. To je tudi najlepše narodno delo. Tisti, ki danes toliko govore o ljubezni do naroda, o narodnem čutu, o vernem slovenskem narodu, ki ga zastruplja marksizem, so temu narodu vzeli mnogo osnovnih pravic in ga še bolj pahnilo v odvisnost centralizma in o vseh obljubah, ki so jih dajali, ni ostalo ne duha ne sluha. Ali ni najlepša in najosnovnejša dolžnost do naroda, da se narodu pusti odločanje o svojih ustanovah, da jih sam upravlja na podlagi svobodno izvoljenih zastopnikov. Slovensko delavstvo je danes večina slovenskega naroda, pa ne more svobodno upravljati svoje delavske ustanove. Toliko ljubezni do naroda na jeziku, a prav nič v dejanju. Prav isto je s krščanstvom.

JSZ bo hodila kakor doslej še naprej pravo delavsko pot, dobro se zavedajoč, da bo treba voditi še marsikatero borbo, vendar smo si vsi na jasnem, da delamo v pravem delavskem duhu.

iz Maribora in strokovni tajnik tovariš Pestotnik iz Ljubljane. Po poročilu zastopnikov posameznih skupin je tajnik Pestotnik do podrobnega razčlenil, kakšno naj bo delo v organizaciji. Gibanje organizacije mora sloneti na delu posameznih članov. Tam, kjer članstvo ni delovno, ni pravega gibanja, zato pa tudi ni uspehov. Največ pozornosti se mora polagati na volitve delavskih zaupnikov, ki so za vsako organizacijo merilo njene moči in njene delavnosti. Med drugim je omenil razmere delavstva po tekstilnih tovarnah. Po številu zaposlenega delavstva je tekstilna industrija v Sloveniji ena najmočnejših, ki pa že več mesecev preživlja občutno krizo zaradi pomanjkanja surovin. Da so slabe mezde, si je delavstvo v veliki meri samo krivo, ker ni sledilo pravilnemu delavskemu gibanju. Pri nadaljnjem razgovoru so posamezni tovariši in tovarišice omenjali težave, ki nastajajo v strokovnem gibanju. Dokončni rezultat razgovorov na sestanku je, da se bo delo v gibanju JSZ še bolj pospešilo. S tem je podan nov dokaz, da so temelji JSZ res trdni.

Celje

Javnost je že brala o nesreči, ki se je zgodila pri gradnji stavbe za tukajšnji Okrožni urad. Kmalu zatem se je zgodila druga pri regulaciji Savinje. Dva delavca sta torej mrtva. Naše dnevno časopisje prinaša te vesti čisto enostavno. Tam je delal, zrušila se je zemlja, in konec. Kaj drugega že itak skoro ne pričakujemo več. Teh nesreč je že toliko, da smo se nanje že kar navadili in vsakršno »protestiranje« se nam zdi odveč. In vendar je nezaslišano, je škandal in sramotno, da spričo nas, spričo nadzorstva, parlijev, delovodij in še inženirjev se zgodijo smrtno nesreče, kar iz malomannosti. Laik vidi, kako nevarno je delati v globinah, vidi zemljo, ki samo visi in že sama kriči zadosti! Zakaj so vendar »strokovna nadzorstva«, morda samo zato, da pazijo, da se tak nesreča ne bi zgodila kakšnemu »boljšemu« človeku? Da, seveda, v tem primeru bi se dvignil tak halo in škandal bi bil desetkrat večji, kakor tedaj, če zasuje proletarca... Danes je že vsako apeliranje v tej smeri smešno, že jutri se lahko zgodi druga nesreča, izgovorov pa je na strani krivcev vedno dosti, tako da se naposled lepo operejo...

Hišni red. Naša skupina in menda tudi ostali najemniki v hiši Delavske zbornice so dobili od »uprave« okrožnico, po kateri se bo treba v prihodnje ravnati. Med pametnimi določbami so tudi take, ki presegajo policijske predpise. Razen napovedi, da si nekdo dovoli ob kateri koli priložnosti pregledati prostore, za katere se plačuje visoka najemnina, je tudi točka, ki po deveti uri zvečer prepoveduje vsakršno »glasno« vajo. Tako nam ne preostane drugega kot zgled ZZZ v Celju, ki nima nikoli kaj »glasnega«. Zbogom torej vsa dramatika in vi fanfaristi, ki ste do sedaj mislili, da v svojem prostoru lahko trobentate kakor dolgo se vam ljubi. Če je že v jugorasoški sobici in prostoru bivše delavske knjižnice red in mir, zakaj to ne bi veljalo tudi za druge?! — Spet pa je potrebno omeniti pravopis. Skoro neverjetno se nam zdi, da bi se mogla g. dopisniku, ki je bil prej krojač v Sevnici, vriniti naravnost šolska napaka. V okrožnici beremo besedo kdo dosledno gdo. Človeka je skoro sram, da moramo uraden dopis s tako slovenščino celo shraniti za arhiv.

Minimalne plače mizarjev določene

Poročali smo že, da je banska uprava sklicala anketo delavskih in delodajalskih zastopnikov v svrhu določitve minimalnih mezd mizarjev. Posvetovanje je bilo zaključeno 26. novembra. Z veljavo od 1. januarja 1941 bo ban za mizarje predpisal sledeče:

Člen 1.

1. V mizarskih podjetjih obrtnega in industrijskega značaja zaposleno pomožno osebje se deli ne glede na spol na sledeče kategorije:

- a) kvalificirane delavce,
- b) strojne delavce,
- c) nekvalificirane delavce.

2. Kvalificirani delavci so vse tiste osebe, zaposlene v mizarskih podjetjih rokodelskega in industrijskega značaja, ki so se izučile obrtni in položile pomočniški izpit in ki so si pridobile pravico v smislu § 451-3 obrtnega zakona, to je delavci, ki pomočniškega izpita sicer nimajo, so pa dovršili učno dobo pred 9. 3. 1932.

3. Strojni delavci so delavci brez pomočniškega izpita, ki se uporabljajo pretežno pri specialnih delih na strojih.

4. Vse ostalo pomožno osebje spada pod kategorijo nekvalificiranih delavcev.

5. Za učence ne velja tarifna lestvica.

Člen 2.

1. Višina mezd se odreja z upoštevanjem kategorije delavstva, kraja, kjer se nahaja podjetje in dobe zaposlitve v stroki, za katero ima položen pomočniški izpit. Po dobi zaposlitve v stroki se deli v kvalificirano delavstvo.

a) V prvo krajevno skupino spadajo vsa mizarska rokodelska podjetja v občinah Ljubljana, Maribor in Celje-mesto, brez ozira na kraj pa tudi vsa mizarska podjetja industrijskega značaja.

b) V drugo krajevno skupino spadajo rokodelska mizarska podjetja v naslednjih krajih: Jesenice, Radovljica, Bled, Trzin, Kranj, Skofja Loka, Kamnik, Domžale, Mengeš, Vrhnika, Logatec, Kočevje, Novo mesto, Brežice, Laško, Trbovlje, Litija, Smartno pri Litiji, Slovenj Gradec, Dravograd, Slov. Bistrica, Konjice, Smarje pri Jelšah, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Dol. Lendava kakor tudi občine, ki mejijo na občine Ljubljana, Celje in Maribor.

c) Vsi ostali kraji spadajo v tretjo skupino.

2. Doba zaposlitve se šteje od dneva položenega pomočniškega izpita in se upošteva samo stvarno v stroki odslužena doba, ki se dokaže z izpričevali, odnosno s podatki v poslovnih knjižici. Strokovna zaposlitve za časa vojaškega službovanja se ne šteje.

Po dobi zaposlitve se deli kvalificirano delavstvo v tri skupine: prva skupina obsega delavstvo, ki še nima šest mesecev zaposlitve; druga skupina ti-

sto, ki ima nad 6 mesecev, pa manj kot tri leta zaposlitve; tretja skupina pa tisto, ki ima več kot tri leta zaposlitve v mizarski stroki.

3. V roke, ki so določeni pod točko 2., se šteje le službena doba, odslužena v dotični stroki, za katero ima delavec pomočniški izpit, ne pa tudi morebitna zaposlitve v kaki drugi vrsti službe.

Člen 3.

1. Urne mezde znašajo:

Kategorija	Zaposlitvena skupina	Krajevna skupina		
		I.	II.	III.
kvalificirani delavci-ke	do 6 mes.	4,75	4,50	4,50
	do 3 let	5,50	5,25	4,75
	po 3 letih	6,25	5,75*	5,25
strojni delavci		6,—	5,50	5,—
nekvalificirani delavci		4,75	4,50	4,50

* V mizarskih rokodelskih obratih v občini St. Vid nad Ljubljano znaša urna mezda za kvalificirane delavce po treh letih zaposlitve 6 din.

2. Za osebe, ki dobivajo plačo mesečno, se določi mesečna plača s petindvajsetdnevnimi plačami.

3. Vrednost hrane in stanovanja se zaračunava po odredbi o določitvi minimalnih mezd VI. št. 28710-1 z dne 28. 9. 1940, Sl. list z dne 1. 9. 1940, 500-79. Po tej odredbi se računa hrana, ki jo dobiva od delodajalca, po 12 din na dan, stanovanje pa po 2 din dnevno.

Člen 4.

1. S to odredbo predpisane mezde so najnižje mezde za posamezne kategorije in zaposlitvene skupine delavstva.

2. Prekrški te odredbe se kaznujejo po členu 23, odst. 1, odredbe o določitvi minimalnih mezd v denarju od 100 do 10.000 din.

3. Določbe te odredbe veljajo tudi za delavstvo v mizarskih delavnih obratih javnih ustanov ne glede na to, ali se izvršujejo mizarska dela na podlagi pooblastila ali kot dela v pomožnih delavnih obratih.

4. Ta odredba velja, dokler ne bo izpremenjena iz javnih interesov ali na utemeljeno zahtevo prizadetih strank.

5. Vsi javni organi morejo kontrolirati izvajanje te uredbe ter morajo javiti nedostatke občemu upravnemu oblastvu prve stopnje v svrhu nadaljnjege postopka.

Mezde, ki bodo predpisane s to uredbo, ne bodo tolikšne, kakor je delavstvo zahtevalo, vendar bo le dan temelj za nadaljnje delo. Točka 4. pravi, da uredba velja, dokler ne bo spremenjena na utemeljeno zahtevo prizadetih. Mizarski pomočniki po posameznih krajih naj stopijo v organizacijo, pa se bo za nje skušalo doseči več kot pa predpisuje uredba.

Okrožni sestanek JSZ koroškega okrožja

JSZ je organizirala v zadnjem času več okrožnih sestankov. Tako se je v nedeljo 1. decembra vršil v St. Janju pri Dravogradu okrožni sestanek JSZ koroškega okrožja. Sestanka so se udeležili tovariši iz posameznih skupin, tajnik ekspoziture JSZ tov. Majer Fr.

Drugo izdajo Delavskega koledarčka za leto 1941. smo te dni razposlali skupinam. Pohitite z razprodajo in nakazilom denarja, da bomo mogli urediti račun s tiskarno in knjigovozom.

Trbovlje

V sredo 18. t. m. ob 5 popoldne bo članski sestanek strokovne skupine rudarjev v prostorih tajništva. Po sestanku je razgovor z zaupniki in podblagajniki organizacije. Podblagajnike ponovno opozarjamo, da prinesejo s seboj članske legitimacije svojih članov, da jih bo kontroliral blagajnik zaradi plačilnih znamk v decembru.

Vse člane ponovno opozarjamo, da je v decembru dvojna članarina in jih prosimo, da isto gotovo v tem mesecu vsi poravnajo.

Vse one zaostankarje, ki dolgujejo na članarini in katere v decembru ne bi poravnali za to leto, bo odbor s 1. januarjem 1941 izključil zaradi nerednega plačevanja članarine. Vsakdo naj stori svojo dolžnost čimprej, da ne bo organizacija zaradi njega trpela na poslovanju.

Delitev rudniških stanovanj. Tukajšnje rudniško ravnateljstvo je razglasilo, da morajo delavci, ki žele imeti stanovanje, vlagati tozadevne prošnje pri svojih obratovodjih, kateri bodo po potrebi dajali za posameznike svoje pripombe na opravičenost prosilcev. Postopek se nam zdi pravilen. Prepričani smo, da prosilci ne bodo prišli do potrebnih stanovanj, ker rudniških stanovanj ni. Prosilcev, kateri so v zasebnih stanovanjih pa je okrog 80. Vsekakor bi bilo potrebno, da družba zgradi za svoje delavstvo stanovanja, zlasti tudi zato, ker se v koloniji Dobrna skoro vse hiše od plazov podirajo in so ta stanovanja skoro obupna za družine. Cujemo, da bo družba namesto, da zida sama stanovanja dajala zemljišča delavcem po nizki ceni, na katerih si bodo lahko zgradili stanovanjske hiše, ker bodo baje dobili tudi od družbe za zidavo potreben denar, katerega bodo mesečno z zaslužkom vračali. Cuje se tudi, da je mnogo takih, ki bi radi zidali svoje hiše. Priporočljivo bi bilo, da družba temu čimprej ugodi in razglasi pogoje za reflektante.

Ljubno

Na redni seji naše skupine, ki je bila 8. decembra se je ugotovilo, da so nekateri člani v zaostanku s članarino za več mesecev. Vse zaostankarje opozarjamo, da poravnajo članarino vsaj do 20. decembra, da bo blagajna do občne zbraja urejena.

Centrala JSZ je ponovno posredovala na glavarstvu v Gornjem gradu, da se uveljavijo minimalne mezde. Delavci, žagarji, vsak naj točno beleži storjene ure od 1. oktobra t. l. dalje. Vprašanje minimalnih mezd bomo že spravili z mrtve točke. Uvidevnejši delodajalci so zvišali plače, drugi pa še molče. Pri teh bo imela Inšpekcija dela hvaležno opravilo.

Bohinjska Bistrica

V nedeljo 15. t. m. se vrši zaupniški zbor JSZ v Bohinjski Bistrici v gostilni Minke Skuškovce ob 11 dopoldne. Vabljeni so vsi tovariši lesne in kovinarske skupine. Poročajo tovariši iz Jesenic.

Maribor

V soboto 14. decembra ob 4 popoldne bo seja tekstilne skupine. Seja bo važna, zaradi tega naj nihče od skupine ne izostane. Glede sestankov organizacijskih zaupnikov vas ponovno obveščamo, da bodo ti sestanki po enkrat na teden, in sicer:

»Vesna«, akumulator, vsak ponedeljek ob pol 7 zvečer;

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Austrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110

Delavska
GLASILO
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon številka 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. s. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejoo)

tovarna »Jugosvila«, vsak torek ob 9 dopoldne ali pa ob 4 popoldne; tovarna »Atama«, vsako sredo ob 9 dopoldne ali pa ob 5 popoldne;

Mariborska tekstilna tvornica (Mautner) vsak četrtek ob 9 dopoldne ali pa ob 5 popoldne;

tovarna Hutter in drug, vsak petek ob 9 dopoldne ali pa ob 4 popoldne;

tovarna Doctor in drug vsako soboto ob 4 popoldne;

tovarna Ehrlich, vsako nedeljo ob 10 dopoldne.

Ker je, kakor smo že omenili, pomen teh sestankov zelo važen, je nujno potrebno, da se jih udeležite, s seboj pripeljite tudi znanice sodelavke in sodelavke, tako da bodo ti sestanki v bodoče res uspešni.

Sorica

V nedeljo 15. decembra 1940 bo po daljšem času zopet članski sestanek naše strokovne skupine lesnega delavstva Sorica. Sestanek bo ob 11 dopoldne v prostorih gostilne Petra Fajfarja v Spodnji Sorici. Ker je pri nas zelo težko imeti redne sestanke zaradi tega, ker smo zelo raztreseni, je nujno potrebno, da se vsaj tistih sestankov, ki jih priredimo, vsi udeležijo. Pride zastopnik centrale. Zato vsi na sestanek! — Odbor.

Preserje

Vse članstvo naše strokovne skupine lesnega delavstva opozarjamo, da bo v soboto 21. t. m. ob 14. v prostorih gostilne Kriškar članski sestanek. Pogovorili se bomo o važnih stvareh. Vse tovariše in tovarišice prosimo, da se sestanka polnoštevilno udeležite.

Duplica

Članstvo skupine JSZ Duplica opozarjamo, da naj nemudoma v tem mesecu poravnajo članarino za leto 1940. Kdor konec leta ne bo imel članarine poravnane ali kdor bo nad dva meseca še na zaostanku ga bo odbor primoran izključiti. V bodoče bomo zastopali samo redne člane. Vzemite to na znanje. Zadeva za sklenitev enotne kolektivne pogodbe naše stroke v državi poteka normalno. Kdor ne prejema minimalne mezde v akordu ali v šihu naj to javi.

Kamnik

Okrožna seja skupin kamniškega okrožja JSZ bo v nedeljo 15. decembra ob 4 dopoldne v prostorih gostilne Herle na Duplici. Vse skupine prosimo, da pošljejo na sejo, ki bo zelo važna, svoje zastopnike.

Stahovica-Črna

V nedeljo 15. decembra ob 2 popoldne bo v prostoru gostilne Prodnik v Stahovici tečaj za članstvo skupin Stahovica in Črna. Na tečaju bosta predavala Rozman in Pangeršič. Ker je tečaj zelo važen, prosimo, da se ga udeležijo poleg funkcionarjev skupin tudi ostali tovariši in tovarišice. Vabljeni so tudi tovariši iz Dedkovega kamnoloma.

Guštanj

V nedeljo 15. decembra bo ob 9 zjutraj članski sestanek kovinarjev v prostorih gostilne Cvitarč v Guštanju, in sicer v tretji sobi. Na sestanku bo poročal zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze tov. Kores Martin iz Maribora. Ker bo ta sestanek zelo važen, vas vabimo, da se ga gotovo udeležite.

Zagorje

V petek 6. t. m. se je vršil sestanek skupine rudarjev, na katerem je poročal tov. Ustar o položaju rudarskih in plavžarskih upokojencev. Poročal je o načrtih in potekih tozadevne ankete, ki je razpravljala o obupnem položaju prizadetih, katerim je potrebna nujna pomoč iz bede, v kateri žive. Žal se za tako važen referat, ki je bil na dnevnem redu, članstvo mi preveč zanimalo in je želeli v bodoče, da se sestankov v večjem številu udeležujete. Če morate komu ni kaj prav, je njegova dolžnost, da pride na sestanek in pove tam, kjer je mesto za to. Današnji časi so zelo resni in bo treba v bodoče malo več paznje in posvetitve organizaciji! Došli so novi Delavski koledarčki, kdor ga še nima, naj se zgleda pri odbornikih!

Gledališki frizer

R. Grobelsnik
Celje, Glavni trg 17

podružnica poleg hotela Evrope
Posoja lasulje, zaloga šminke itd.

Razgledi

Na dveh straneh moramo pričakovati, da se bodo v Evropi razvijali ali vsaj pripravljali novi dogodki. Na eni strani se že dolgo pletejo razgovori med Nemčijo in Francijo. Obenem izglajujejo nesporazume, ki nastajajo med francoskim in italijanskim stališčem do poravnave. Kadar bodo francoski vladni možje prišli v Berlin, potem smemo pričakovati, da bo javnost zvedela, kakšno je pobotanje med Nemčijo in Francijo in na čigav račun je napravljeno. Drugi del Evrope, kjer moremo pričakovati novih diplomatskih dogodkov je Balkan. Tu vodita sili osi prizadevanja, da pride do tesnejšega sodelovanja med Madžarsko, Bolgarijo in Jugoslavijo.

O zblizanju med Madžarsko in Jugoslavijo piše sedaj vse časopisje. Pripravljajo se medsebojni obiski ministrov. Ugleden madžarski list je o tem zblizanju zapisal: Javno mnenje Nemčije in Italije dobro ve, da predstavlja madžarsko-jugoslovansko sodelovanje samo nadaljnji korak k ureditvi jugovzhodne Evrope in to v smislu politike novega reda sil osi, ki izključuje vpliv kakih drugih sil v tem prostoru. Drugi časopisi vladnih madžarskih krogov poudarjajo, da bosta Madžarska in Jugoslavija kot poljedelski državi igrali važno vlogo v novi Evropi, ki jo ustvarjata Nemčija in Italija.

Med Turčijo in Bolgarijo je napetost popustila. O tem v glavnem pišejo zadnji teden turški in bolgarski listi. Vendar vlada v turški javnosti prepričanje, da je pomirjenje samo začasno in ne še trajno. Grško-italijanska vojska bo po vsej verjetnosti sprožila v prihodnjih tednih nove diplomatske akcije. Takrat se bo položaj lahko ponovno zapletel ali pa za dalj časa pomiril. Značilno je, da Turčija

kljub vsem glasovom pomirjenja ni še ukinila obsednega stanja. Prav tako so ostale v veljavi tudi odredbe o zatamnitvi.

V vodstvu italijanskih vojaških poveljstev so napravili zadnji teden velike spremembe. Zamenjan je bil šef generalnega štaba, poveljnik Dodekaneza, šef štaba mornarice ter več višjih poveljnikov v mornarici. Ameriški časopisi poročajo, da bo znanprej sam Musolini osebno sodeloval pri vodstvu vojne v Albaniji. Z novimi poveljniki je imel že več posvetovanj. Zato pričakujejo na splošno, da bo skušala Italija za vsako ceno ustaviti grško-prodiranje. O tem, zakaj so zamenjali toliko vrhovnih poveljnikov, so izšla tudi že pojasnila. Ta pojasnila pravijo, da do sedaj ni bilo zadosti tesne zveze med vojaškimi poveljstvi in med fašistično stranko. Nove spremembe pa jamčijo, da bo fašistična stranka, ki nosi odgovornost za novo zgodovino Italije prišla do popolnega izraza pri vodstvu vojske.

Odločilno bojišče v sedanji vojni bo le angleški otok, tako pravijo mnogi angleški strokovnjaki. Vsa ostala bojišča, da niso odločilne važnosti, ali pa so samo v podporo ali oviro odločilnim bojem za Anglijo. Sklepati bi se dalo, da so tega mnenja tudi nemški vojaški voditelji, ker so začeli čedalje bolj uničevati angleška mesta. Letalski napadi nemških letalskih sil se spet vrste noč za nočjo. Angleška zračna obramba obstoja najbolj uspešno v protinapadih na nemška industrijska središča in na prometne zveze.

Tovariši, pridobivajte oglase za »Delavsko pravico«!

JOSIP PLEVČAK CELJE

Kralja Petra cesta številka 28
trgovina čevljev lastnega izdelka

Specialna izdelava
obutve. — Vsa v
stroko spadajoča
popravila se izvrše
hitro, strokovnjaško
in poceni

Blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto želi vsem
svojim odjemalcem

Knjigarna Mohorjeve družbe

Ljubljana

Miklošičeva 19

Celje Murska Sobota
Prešernova 17 Glavni trg 5

DOBRE ČEVLJE

dobite le pri

Anici Kocutar, Ljubljana
Tyrševa c. 14. - Velika izbira!

Tovariši!

Priporočila se specerijska
trgovina

Fili Janko, Celje
Dečkov trg

Delavci-ke

Nameščenci-ke

Dobro in solidno boste postreženi
v znani manufaktorni trgovini

Valentin Hladin, Celje